



Valletta, 9. října 2025

10. konference Rady Evropy ministrů odpovědných za mládež

Rezoluce o Referenčním rámci Rady Evropy pro perspektivu mládeže

10. konference Rady Evropy ministrů odpovědných za mládež

Rezoluce o Referenčním rámci Rady Evropy pro perspektivu mládeže

Specializovaní ministři členských států Rady Evropy, u příležitosti Konference ministrů odpovědných za mládež „Mladí lidé pro demokracii: perspektiva mládeže v praxi“, společně organizované Radou Evropy a Maltou ve dnech 8. a 9. října 2025 ve Vallettě, přijímají tuto rezoluci:

1. Vítajíce pozitivní přínos a tvůrčí potenciál, který mladí lidé přinášejí našim demokraciím a evropské jednotě, a přesvědčení, že vytváření podmínek pro jejich smysluplnou participaci na demokracii společně s mladými lidmi posílí vzájemnou důvěru v ústavní demokracii, demokratické instituce a sdílený občanský prostor;
2. Přesvědčení, že začlenění názorů a potřeb mladých lidí do oblastí tvorby politik, které se jich týkají, vede k více prozíravým a do budoucna odolným politikám a posiluje participativní demokracii;
3. S ohledem na Deklaraci 4. summitu Rady Evropy v Reykjavíku, v níž hlavy států a vlád Rady Evropy zdůraznily význam „perspektivy mládeže v mezivládních a dalších jednáních Organizace, jelikož participace mládeže na rozhodovacích procesech zvyšuje účinnost veřejných politik a posiluje demokratické instituce prostřednictvím otevřeného dialogu“;
4. Připomínajíce Reykjavické zásady demokracie přijaté hlavami států a vlád Rady Evropy na jejich 4. summitu v roce 2023, v nichž se rovněž zavázaly dát prioritu „podpoře participace mladých lidí na demokratickém životě a rozhodovacích procesech, včetně prostřednictvím vzdělávání v oblasti lidských práv a základních demokratických hodnot, jako jsou pluralismus, inkluze, nediskriminace, transparentnost a odpovědnost“;
5. Rozhodnutí vytvářet nové a inovativní přístupy k posilování postavení mladých lidí a podpoře jejich aktivního občanství s ohledem na hodnoty Referenčního rámce kompetencí pro demokratickou kulturu¹ a cíle Evropského roku vzdělávání v digitálním občanství 2025;
6. Zohledňujíce Deklaraci Výboru ministrů přijatou na jeho 133. zasedání ve Štrasburku (květen 2024) u příležitosti 75. výročí Organizace, zdůrazňující obnovený a posílený vztah mezi Radou Evropy a mladými lidmi, a vítajíce přijetí čtyř prvků vymezujících perspektivu mládeže – Myslet s mladými lidmi, Učit se od mladých lidí a s nimi, Podílet se s mladými lidmi, a Jednat s mladými lidmi a pro ně – jako vodítka pro vytvoření Referenčního rámce pro perspektivu mládeže;
7. Připomínajíce standardy Rady Evropy týkající se přístupu mladých lidí k právům, přístupu mladých lidí ze znevýhodněných čtvrtí k sociálním právům a práce s mládeží, jak jsou uvedeny v příslušných

¹ The Reference Framework of Competences for Democratic Culture je dostupný zde: <https://www.coe.int/en/web/reference-framework-of-competences-for-democratic-culture>.

doporučeníh Výboru ministrů členským státům a v Chartě Rady Evropy o výchově k demokratickému občanství a vzdělávání v oblasti lidských práv²;

8. S přihlédnutím ke standardům participace mládeže stanoveným v revidované Evropské chartě participace mladých lidí na místním a regionálním životě a k příslušným doporučením a pokynům Výboru ministrů³;
9. Upozorňující na rezoluci CM/Res(2020)2 o Strategii sektoru mládeže Rady Evropy do roku 2030, která klade důraz na oživení pluralitní demokracie posílením kapacity občanské společnosti mládeže k rozvoji participativní demokracie a demokratického občanství a na posílení politiky mládeže a práce s mládeží za účelem odstranění překážek participace mládeže;
10. Uznávající vedoucí úlohu Rady Evropy při podpoře participace mládeže prostřednictvím jejího inovativního systému spolurozhodování v oblasti mládeže, který představuje příkladný model spolupráce mezi mladými lidmi a veřejnými orgány v procesech tvorby politik a rozhodování, a jejích klíčových nástrojů, zejména Evropských center mládeže ve Štrasburku a Budapešti, Evropské nadace mládeže a Dílčí dohody o mobilitě mládeže prostřednictvím Karty mládeže;
11. Přesvědčení, že mladí lidé a organizace občanské společnosti mládeže jsou silnými hybateli změn, přinášejí nové pohledy a inovativní řešení pro rozvoj evropských společností a hrají důležitou roli při otevírání veřejné debaty;
12. Vyjadřující uznání za pokrok dosažený Radou Evropy a jejím sektorem mládeže od roku 1972 při podpoře participace mládeže a prosazování perspektivy mladých lidí v procesech tvorby politik a rozhodování, a blahopřející statutárním orgánům mládeže za průkopnickou roli v zásadním rozvoji politik a činností.

S ohledem na výše uvedené:

13. Vítáme Referenční rámec Rady Evropy pro perspektivu mládeže, uvedený v příloze této rezoluce, jako jedinečný a nový přístup, který nabízí praktickou cestu k dynamičtější a relevantnější tvorbě politik, aby byly zkušenosti, potřeby a zájmy mladých lidí zohledněny ve všech oblastech politik, které se jich týkají.
14. Zdůrazňujeme, že Referenční rámec je významným a inovativním nástrojem pro posilování demokracie prostřednictvím participace mládeže a pro rozvoj spravedlivých a inkluzivních politik, které přinášejí prospěch jak současným, tak budoucím generacím.
15. Shodujeme se, že perspektiva mládeže je strukturována kolem čtyř vzájemně propojených konceptních prvků:
 - a) Postoj: *Myslet s mladými lidmi*: myšlenkové nastavení, které uznává mladé lidi jako aktivní přispěvatele k tvorbě politik,

² Recommendations of the Committee of Ministers to member States: v tomto pořadí CM/Rec(2016)7 on young people's access to rights, CM/Rec(2015)3 on the access of young people from disadvantaged neighborhoods to social rights, CM/Rec(2017)4 on youth work, CM/Rec(2010)7 on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education.

³ Recommendation CM/Rec(2022)6 of the Committee of Ministers to member States on supporting youth civil society and young people and "Youth Participation 2.0" guidelines for enhancing youth participation at local, regional and national levels

- b) *Zkušenost: Učit se od mladých lidí a s nimi:* interaktivní procesy umožňující mezigenerační učení, podporující vzájemné porozumění a respekt mezi tvůrci politik a mladými lidmi,
 - c) *Dovednosti: Podílet se s mladými lidmi:* kompetence potřebné pro smysluplnou participaci mládeže, založené na demokratických hodnotách, jako jsou inkluze, pluralismus a nediskriminace,
 - d) *Akce: Jednat s mladými lidmi a pro ně:* závazek aktivně začleňovat názory a aspirace mládeže do různých fází politického cyklu – projednávání, formulace, provádění, monitorování a hodnocení.
16. Dále se shodujeme, že účinné začlenění perspektivy mládeže do politické práce závisí na dvou klíčových faktorech: na jedné straně uznání mladých lidí jako nositelů práv, oceňování jejich znalostí, dovedností a perspektiv a zajištění jejich aktivní participace na tvorbě politik v oblastech, které se jich týkají, od jejich přípravy až po provádění, monitorování, hodnocení a posuzování dopadů; a na druhé straně trvalý závazek jak tvůrců politik, tak mladých lidí, založený na mezigenerační solidaritě a spolupráci a podporovaný odpovídajícími finančními a lidskými zdroji.
 17. Podporujeme začleňování perspektivy mládeže do procesů tvorby politik a rozhodování v oblastech týkajících se mládeže prostřednictvím postupného přístupu, který vychází z konkrétních podmínek a umožňuje každému subjektu posoudit svou výchozí pozici a další postup.
 18. Zavazujeme se zvážit další začlenění perspektivy mládeže do národních politik týkajících se mladých lidí, inspirované Referenčním rámcem, při zohlednění specifických kontextů našich členských států, s cílem rozvíjet reagující, inkluzivní a účinné politiky zaměřené na potřeby a aspirace mladých lidí.

19. Vyzýváme Radu Evropy:

- a) Podporovat členské státy v jejich úsilí o začlenění perspektivy mládeže do jejich politik s využitím Referenčního rámce, odborných znalostí, zdrojů a osvědčených postupů sektoru mládeže Rady Evropy a podporovat mezivládní spolupráci v oblasti mládeže.
- b) Pokračovat v práci v této oblasti a pověřit Smíšenou radu mládeže vypracováním praktických nástrojů (např. pokynů, kontrolních seznamů a školicích modulů) na podporu provádění Referenčního rámce a posílení souvisejících kapacitních aktivit.
- c) Upřednostnit úsilí o začlenění perspektivy mládeže v celé Organizaci, zdůraznit význam Referenčního rámce Rady Evropy a zdůraznit ústřední roli statutárních orgánů mládeže Rady Evropy a Oddělení mládeže, zejména při poskytování vysoce kvalitní podpory.

Příloha I k rezoluci

Referenční rámec Rady Evropy pro perspektivu mládeže

1. Úvod

- 1.1 Mladí lidé⁴ a organizace mládeže jsou silnými hybateli pozitivních změn, kteří řeší společenské výzvy s kreativitou a odhodláním. Hrají klíčovou roli při utváření veřejné diskuse o otázkách, jako jsou změna klimatu, sociální spravedlnost, digitální práva a demokratická participace, a jsou odhodláni hledat řešení jak místních, tak globálních problémů.
- 1.2 Na mládežnické akci *Confidence in Tomorrow*, uspořádané u příležitosti 75. výročí Rady Evropy (květen 2024), mladí lidé vyjádřili své odhodlání pro demokratickou Evropu a diskutovali o svých obavách ze stavu demokracie. Vyjádřili frustraci z demokratických institucí, které nedokážou chránit lidská práva, dodržovat právní stát a podporovat mír. Sdíleli hluboké znepokojení, že jejich občanský prostor se nejen zmenšuje, ale je aktivně napadán, přičemž zdůraznili nárůst autoritářství a protidemokratických trendů jako klíčové faktory tohoto vývoje a poukázali na hrozbu, kterou to představuje pro jejich schopnost působit a prosazovat práva a svobody.⁵
- 1.3 Mladí lidé v členských státech Rady Evropy čelí překážkám občanské participace, demografické marginalizaci, diskriminaci, ekonomické nejistotě a nebezpečnému digitálnímu prostředí, což je může mimo jiné odrazovat od participace. V důsledku toho členské státy čelí nízké volební participaci i mladých lidí, která může být v závislosti na typu voleb až kolem 50 % nebo nižší.⁶ Omezené zastoupení mladých lidí při tvorbě politik následně vytváří významnou mezeru mezi politickými rozhodnutími a jejich každodenní zkušeností. Průzkum z roku 2022 ukazuje, že důvěra mladých lidí ve vlády, že dostatečně chrání jejich práva, výrazně poklesla.⁷
- 1.4 Mladí lidé navíc čelí komplexní síti sociálních výzev, které jim brání plně uplatňovat jejich práva. Jsou zvláště zranitelní vůči chudobě, bezdomovectví a zdravotním problémům, jak fyzickým, tak duševním. Překážky v přístupu ke vzdělání, odborné přípravě a pracovním příležitostem přetrvávají, zejména u zranitelných a marginalizovaných skupin mladých lidí.
- 1.5 S rostoucími sociálními a ekonomickými nerovnostmi a přetrvávajícími výzvami vůči hodnotám Rady Evropy mladí lidé ztrácejí důvěru v demokracii a instituce a jsou vystaveni sociálnímu vyloučení. Pociťují skutečnou potřebu míru a prostředí, které vytváří bezpečné prostory pro učení a rozvoj, včetně vzdělávání podporujícího kritické myšlení a občanskou angažovanost. Tím, že zůstávají informováni a zapojeni do procesů tvorby politik a rozhodování, mohou přispět k vytváření inkluzivnější a spravedlivější budoucnosti v nejistém světě, kde jsou hlasy všech mladých lidí slyšeny a brány v potaz. Rozvoj a zajištění podmínek pro participaci mládeže na demokracii

⁴ Období přechodu k samostatnosti, od dětství přes dospívání až po dospělost. Neexistuje žádná pevně stanovená věková skupina pro mládež. Sektor mládeže Rady Evropy nabízí aktivity pro mladé lidi ve věku od 18 do 30 let. Nejširší spektrum politik členských států Rady Evropy v oblasti mládeže se vztahuje na věkovou skupinu od 12 do 35 let.

⁵ Confidence in Tomorrow youth event – vzkaz účastníků odpovědným osobám Rady Evropy

⁶ <https://data.europa.eu/en/publications/datastories/understanding-youth-engagement-europe-through-open-data>

⁷ https://www.oecd.org/en/publications/delivering-for-youth-how-governments-can-put-young-people-at-the-centre-of-therecovery_92c9d060-en/full-report.html

společně s mladými lidmi rovněž posílí vzájemnou důvěru v ústavní demokracii, demokratické instituce a sdílený občanský prostor.

2. Práce Rady Evropy v oblasti mládeže a vznik nového Referenčního rámce pro perspektivu mládeže

- 2.1 Po více než 50 let Rada Evropy uznává zásadní roli mladých lidí a organizací mládeže při prosazování demokracie, lidských práv a právního státu. Organizace vytvořila struktury, které podporují participaci mládeže, a jejich aktivní zapojení bylo klíčové pro zachování a rozvoj těchto hodnot. V Oddělení mládeže je významným příkladem systém spolurozhodování, v němž mladí lidé a veřejné orgány spolupracují při tvorbě politik a rozhodovacích procesech. Evropská centra mládeže ve Štrasburku a Budapešti poskytují bezpečné prostory pro práci s mládeží, zatímco Evropská nadace mládeže podporuje aktivity mládeže v členských státech. Partnerství v oblasti mládeže mezi EU a Radou Evropy podporuje spolupráci mezi oběma organizacemi v oblastech společného zájmu.
- 2.2 Participace mládeže je zakotvena v různých politikách a iniciativách Rady Evropy. Doporučení Výboru ministrů Rec(2006)14 o občanství a participaci mladých lidí na veřejném životě zdůrazňuje význam zapojení mladých lidí do demokracie a nabízí členským státům pokyny, jak tuto participaci dále rozvíjet. Strategický rámec Organizace 2020 a její plán pro zapojení občanské společnosti do Rady Evropy na období 2024–2027⁸ rovněž zdůrazňují význam participace mládeže při prosazování lidských práv, demokracie a právního státu. Revidovaná Evropská charta participace mládeže Kongresu místních a regionálních orgánů poskytuje soubor zásad, osvědčených postupů a pokynů ke zlepšení participace mládeže na místní a regionální úrovni. Rezoluce Kongresu 152(2023) zdůrazňuje, že participace by měla zahrnovat právo, prostředky i příležitost mladých lidí zapojit se do rozhodování za odpovídající podpory. Konkrétní nástroje, jako je Dílčí dohoda o mobilitě mládeže prostřednictvím Karty mládeže, rovněž podporují participaci mladých lidí a usnadňují jejich přístup k právům.
- 2.3 4. summit hlav států a vlád 46 členských států Rady Evropy (květen 2023) stanovil nový přístup Organizace, zejména začlenění perspektivy mládeže do její činnosti, včetně mezivládních a dalších aktivit. *„Uvádíme Radu Evropy na novou cestu větší transparentnosti a spolupráce se zúčastněnými stranami, s posílenou viditelností a dostatečnými zdroji. To by mělo zahrnovat perspektivu mládeže v mezivládních a dalších jednáních Organizace, jelikož participace mládeže na rozhodovacích procesech zvyšuje účinnost veřejných politik a posiluje demokratické instituce prostřednictvím otevřeného dialogu. Rovněž vyzýváme k přezkumu a dalšímu posílení zapojení Organizace vůči organizacím občanské společnosti a národním institucím pro lidská práva.“* Reykjavická deklarace, 16. května 2023.
- 2.4 Reykjavické zásady demokracie⁹ zdůraznily potřebu *„investovat do demokratické budoucnosti tím, že bude zajištěno, aby každý mohl hrát svou roli v demokratických procesech“, přičemž zdůraznily, že „priorita bude dána podpoře participace mladých lidí na demokratickém životě a rozhodovacích procesech, včetně prostřednictvím vzdělávání v oblasti lidských práv a základních demokratických hodnot, jako jsou pluralismus, inkluze, nediskriminace, transparentnost a odpovědnost“.* Znovu také potvrdily, že *„občanská společnost je předpokladem fungující demokracie a zavázaly se*

⁸ SG/Inf(2023)28

⁹ Přijato jako součást Reykjavické deklarace.

podporovat a udržovat bezpečné a podnětné prostředí, v němž mohou občanská společnost i obránci lidských práv působit bez překážek, nejistoty a násilí.“

- 2.5 Reykjavická deklarace signalizuje jasný závazek Rady Evropy a členských států posílit participaci mládeže v procesech tvorby politik a rozhodování, s příležitostmi dále posílit politickou vůli, spolupráci, zdroje a inovace v zapojení mládeže.
- 2.6 Na úrovni členských států i Rady Evropy může začlenění perspektivy mládeže pomoci čelit trendům neúčasti mladých lidí v demokratických procesech a poklesu důvěry ve veřejné instituce. Může dále demokratizovat tvorbu politik tím, že umožní vytváření politik založených na dialogu a mezigeneračním přístupu, které budou pravděpodobně lépe reagovat na potřeby občanů, a tím mít přímý dopad na společnost jako celek. Široká participativní kultura je silným předpokladem pro rozvoj perspektivy mládeže.
- 2.7 Smíšená rada mládeže (CMJ) proto zahájila práci na Referenčním rámci s cílem začlenit perspektivu mládeže do různých oblastí politik. Referenční rámec zahrnuje čtyři koncepční prvky: **Myslet s mladými lidmi, Učit se od mladých lidí a s nimi, Podílet se s mladými lidmi a Jednat s mladými lidmi a pro ně.** V roce 2024 Výbor ministrů tyto prvky schválil jako vodítko pro přípravu a provádění Referenčního rámce.
- 2.8 Rámec je navržen tak, aby posílil spolupráci mezi mladými lidmi, občanskou společností mládeže a politickými rozhodovateli na národní, regionální i místní úrovni v souladu se Strategií sektoru mládeže Rady Evropy 2030 v oblasti tvorby politik a rozhodování. Dále si klade za cíl podporovat orgány Rady Evropy a mezivládní výbory v jejich úsilí začlenit perspektivu mládeže do jejich práce.
- 2.9 Referenční rámec je flexibilní a umožňuje uživatelům přizpůsobit jej jejich specifickým kontextům a potřebám s využitím odbornosti sektoru mládeže Rady Evropy a dalších relevantních zkušeností. Očekává se, že se bude dále rozvíjet v nástrojovou sadu podporující začleňování perspektivy mládeže prostřednictvím praktických nástrojů, jako jsou školicí moduly, kontrolní seznamy, pokyny a soubory osvědčených postupů na všech úrovních. Budou jej doprovázet aktivity zaměřené na zvyšování povědomí a budování kapacit.
- 2.10 Následující oddíly mají poskytnout vodítko k věcným a metodologickým základům Referenčního rámce a k tomu, jak jej lze uplatňovat v rámci Rady Evropy. Referenční rámec mohou využívat také členské státy.

3. Vize

- 3.1 S uznáním pozitivního přínosu a změn, které mladí lidé přinášejí demokracii a evropské jednotě, a s obnoveným závazkem zlepšovat životní podmínky mladých lidí a chránit a posilovat jejich lidská práva, Referenční rámec Rady Evropy pro perspektivu mládeže stanoví tuto vizi:
 - a) Participativní demokracie – zajištění smysluplné participace mladých lidí v demokratických procesech a posílení dopadu, relevance a odolnosti veřejných politik v celé Evropě;
 - b) Inkluzivní politiky přinášející prospěch mladým lidem – současným i budoucím generacím – napříč oblastmi politik, které se jich týkají, při současné podpoře transparentnosti, spravedlnosti a otevřeného dialogu s různými zúčastněnými stranami.

4. Čtyři koncepční prvky „perspektivy mládeže“

- 4.1 „Perspektiva mládeže“ je strategický přístup k tvorbě politik a rozhodování, který zajišťuje, aby byly zkušenosti, potřeby a zájmy mladých lidí systematicky zahrnovány do různých fází politického procesu. Uznává kompetentní přínosy mladých lidí a zajišťuje jejich smysluplnou participaci. Tento přístup si klade za cíl vytvářet relevantnější a na budoucnost orientované politiky zavedením strukturálních změn ve způsobu, jakým jsou politiky připravovány, přijímány, upravovány, prováděny a hodnoceny s mladými lidmi a pro ně.
- 4.2 „Perspektivu mládeže“ lze uchopit prostřednictvím čtyř vzájemně propojených koncepčních prvků: **Myslet s mladými lidmi, Učit se od mladých lidí a s nimi, Podílet se s mladými lidmi a Jednat s mladými lidmi a pro ně.** Každý z těchto prvků přispívá ke komplexnímu přístupu a společně mohou podporovat smysluplné zapojení mládeže do politických procesů. Jednotlivé prvky jsou popsány následovně:
- 4.3 **Myslet s mladými lidmi – Postoj:** myšlenkové nastavení, které uznává mladé lidi jako aktivní přispěvatele k tvorbě politik. To zahrnuje:
- a) Otevírání komunikačních kanálů s mladými lidmi a organizacemi a strukturami mládeže za účelem lepšího porozumění jejich aspiracím, potřebám a obavám;
 - b) Provádění výzkumu s cílem porozumět ambicím a zkušenostem mladých lidí za účelem tvorby politik založených na důkazech;
 - c) Zpochybňování stereotypů a podpora respektu k perspektivám a životním zkušenostem mladých lidí.
- 4.4 **Učit se od mladých lidí a s nimi – Zkušenost:** interaktivní procesy umožňující mezigenerační učení a podporující vzájemné porozumění a respekt mezi tvůrci politik a mladými lidmi. To zahrnuje:
- a) Podporu otevřeného dialogu se širokým a různorodým spektrem mladých lidí a vytváření inkluzivního, empatického prostředí se sdílenou odpovědností;
 - b) Zavádění nebo posilování mechanismů, které umožňují mladým lidem smysluplně přispívat k tvorbě politik a rozhodování v oblastech, které se jich týkají;
 - c) Vytváření a přizpůsobování participativních nástrojů společně s mladými lidmi, které odpovídají jejich různorodým potřebám a podporují solidaritu a mezigenerační učení.
- 4.5 **Podílet se s mladými lidmi – Dovednosti:** kompetence potřebné pro smysluplnou participaci mládeže, založené na demokratických hodnotách, jako jsou inkluze, pluralismus a nediskriminace. To zahrnuje:
- a) Rozvoj kapacit tvůrců politik, pracovníků s mládeží, mladých lidí a organizací a struktur mládeže za účelem posílení dovedností potřebných pro smysluplnou participaci a efektivní mezigenerační spolupráci;
 - b) Používání srozumitelného jazyka a přizpůsobování metod pro efektivní zapojení mládeže;
 - c) Společný vývoj nástrojů pro mezigenerační rozhodování a posilování infrastruktury participace mládeže.

4.6 **Jednat s mladými lidmi a pro ně – Akce:** závazek aktivně začleňovat názory a aspirace mladých lidí do politického cyklu – projednávání, formulace, provádění, monitorování a hodnocení. To zahrnuje:

- a) Vytváření bezpečných prostor pro dialog a smysluplnou participaci mládeže;
- b) Přidělování zdrojů na společné vytváření politik, které formují udržitelnou a inkluzivní budoucnost;
- c) Zajištění řádného navazování na návrhy mladých lidí a provádění dohodnutých politických změn.

4.7 Tyto čtyři koncepční prvky společně vytvářejí základ pro zajištění smysluplného a dlouhodobého začlenění hlasů mladých lidí do procesů tvorby politik a rozhodování. Začlenění perspektivy mládeže však vyžaduje pochopení, že různé instituce a struktury mohou vycházet z odlišných výchozích pozic. Přístup by měl být kontextově specifický, přičemž každá struktura by měla posoudit svou výchozí situaci a postupovat praktickými kroky vpřed. Důraz by měl být kladen na průběžnou reflexi a zlepšování, aby bylo zajištěno začlenění mladých lidí napříč různými oblastmi politik, které se jich týkají.

4.8 Účinné začlenění je založeno na dvou hlavních faktorech:

- a) **Uznání znalostí, dovedností a perspektiv mladých lidí:** uznání mladých lidí jako nositelů práv a zajištění jejich aktivní participace na tvorbě politik a rozhodování, od jejich přípravy až po provádění, monitorování a hodnocení, včetně posuzování dopadů.
- b) **Závazek a zdroje:** začlenění perspektivy mládeže musí být dlouhodobé a vyžaduje institucionální závazek i odpovídající zdroje. Ty zahrnují:
 - i. Finanční zdroje: dostatečné financování na podporu participace mládeže a procesů potřebných pro začlenění perspektivy mládeže.
 - ii. Lidské zdroje: vyčlenění času zaměstnanců a kapacit pro efektivní meziodvětvovou spolupráci při začleňování perspektivy mládeže do politik.

5. Zásady pro začlenění perspektivy mládeže do rozhodovacích procesů

5.1 Zásady pro začlenění perspektivy mládeže do rozhodovacích procesů zahrnují:

- a) **Mladí lidé jako nositelé práv:** Mladí lidé mají specifické potřeby, které by měly být zohledněny napříč oblastmi politik, které se jich týkají. Mají právo na rovnou participaci a na ovlivňování různých fází politického cyklu. Měla by být podporována spolupráce se sektorem mládeže při přizpůsobování procesů tvorby politik a rozhodování tak, aby bylo zajištěno účinné začlenění názorů a aspirací mladých lidí.
- b) **Přístup založený na lidských právech:** Participace mládeže by měla být vedena hodnotami lidských práv, demokracie a právního státu, jak jsou vymezeny v Evropské úmluvě o lidských právech. Mladí lidé jsou různorodí, liší se věkem, pohlavím, socioekonomickým zázemím a regionem, což může ovlivňovat jejich schopnost uplatňovat svá práva.

- c) **Meziodvětvový přístup:** Perspektiva mládeže by měla být zahrnuta ve všech sektorech. Důraz by měl být kladen na spolupráci mezi subjekty odpovědnými za politiku mládeže a subjekty odpovědnými za další oblasti politik, s transparentními strukturami a odpovídajícími zdroji věnovanými zapojení mládeže.
- d) **Mezigenerační spravedlnost a solidarita:** Začlenění perspektivy mládeže by mělo zohledňovat spravedlnost a vzájemný respekt mezi generacemi a zároveň řešit dopady a důsledky dnešních rozhodnutí na současné i budoucí generace společnosti.
- e) **Mezioborová a víceaktérová spolupráce:** Odborné znalosti z různých oblastí, občanské společnosti, organizací mládeže, akademické sféry a advokačních skupin by měly být systematicky integrovány s cílem vytvářet spravedlivé a udržitelné politiky.
- f) **Intersekcionálnita:** Politiky musí řešit překážky, kterým čelí mladí lidé z různých prostředí a s prolínajícími se identitami, a zajistit rovnou participaci, zejména pro zranitelné a marginalizované skupiny.
- g) **Víceúrovňové působení:** Orgány na všech úrovních by měly aktivně podporovat a usnadňovat budování kapacit mladých lidí pro zapojení do rozhodovacích procesů v oblastech, které se jich týkají.
- h) **Udržitelnost:** Dlouhodobé investice do vedení mládeže, občanského vzdělávání a udržitelných partnerství se strukturami mládeže jsou nezbytné pro smysluplnou participaci. Mechanismy pro začlenění perspektivy mládeže by měly být pravidelně vyhodnocovány a přizpůsobovány, aby zůstaly relevantní a reagovaly na potřeby.

6. Praktické pokyny pro začlenění perspektivy mládeže do rozhodovacích procesů

- 6.1 Zatímco koncepční prvky uvedené v oddílu 4 umožňují vytvořit pevný základ pro tento proces, následující třífázový přístup prakticky popisuje, jak lze perspektivu mládeže plně postupně zavádět.
- 6.2 Tento přístup vychází ze tří po sobě jdoucích fází: 1) příprava, 2) návrh a provádění a 3) monitorování a hodnocení, které je třeba přizpůsobit různým potřebám a kontextům v členských státech a na úrovni Rady Evropy.¹⁰ Tyto tři fáze určují postup pro navrhování nebo revizi politik tak, aby odpovídaly potřebám mladých lidí a chránily jejich práva.¹¹

FÁZE 1. PŘÍPRAVA

- 6.3 Tato fáze zahrnuje vytvoření pevného základu pro začlenění perspektivy mládeže a obsahuje několik klíčových požadavků:
 - a) **Politický závazek na vysoké úrovni ze strany klíčových aktérů tvorby politik** podporovat začlenění perspektivy mládeže do oblastí politik, které se týkají mladých lidí.

¹⁰ Na úrovni Rady Evropy existují konkrétní doplňkové mechanismy a programy pro začleňování pohledu mládeže, které sahají od jmenování zpravodajů pro mládež a zaměstnávání odborníků na mládež přes přijímání organizací mládeže jako pozorovatelů až po účast Poradní rady mládeže na mezivládní práci a dalších činnostech. Doplňkové mechanismy a programy existují také na národní, regionální a místní úrovni, jak bylo zjištěno ve studii „Learning from national and local approaches to youth mainstreaming and use of youth perspective in policymaking across Europe“.

¹¹ Některé návrhy a koncepty lze nalézt ve studii „Learning from national and local approaches to Youth mainstreaming and use of youth perspective in policymaking across Europe“ od Dana Moxona, Marka Kovačiče, Veroniky Štefanové z prosince 2024.

- b) **Závazek mladých lidí aktivně se účastnit rozhodovacích procesů** poté, co je potvrzen politický závazek na vysoké úrovni.
- c) **Podpůrné standardy a legislativa**, které pomáhají posunout tvorbu politik od tradičního sektorového přístupu k přístupu, který zahrnuje otázky mládeže napříč všemi politikami. To může:
 - i. Vymezit mechanismy správy pro interakce politik napříč sektory v otázkách týkajících se mládeže.
 - ii. Požadovat, aby aktéři mimo sektor mládeže řešili otázky týkající se mládeže.
 - iii. Umožnit sektoru mládeže, včetně organizací mládeže, sdílet své odborné znalosti a zároveň zajistit, aby ostatní sektory přispívaly zdroji a aktivně podporovaly začlenění perspektivy mládeže.
- d) **Zvýšení organizační kapacity** posílením zdrojů a dovedností jak v sektoru mládeže, tak v dalších politických sektorech, aby se usnadnilo začlenění perspektivy mládeže. Úsilí by mělo zahrnovat:
 - i. Budování kapacit pro dialog, sdílení informací a společný návrh nástrojů.
 - ii. Investice do vytváření a ochrany prostor pro participaci mládeže, jak formálních, tak neformálních.

FÁZE 2. NÁVRH A PROVÁDĚNÍ

6.4 Tato fáze zahrnuje operacionalizaci začlenění perspektivy mládeže prostřednictvím identifikace prioritních politik s největším dopadem na mladé lidi, shromažďování podnětů a odpovídající přizpůsobení politik. To zahrnuje:

- a) **Udržitelné participativní mechanismy:** Zavádění mechanismů pro participaci mládeže na politických diskusích v různých fázích, jako jsou konzultace s mládeží, fóra, poradní skupiny nebo struktury spolurozhodování. Ty by měly být vyvíjeny ve spolupráci s mladými lidmi a organizacemi mládeže, aby byla zajištěna smysluplná participace.
- b) **Odborná hodnocení dopadů založená na lidských právech:** Zvážení provádění hodnocení, která posuzují dopady politik na mladé lidi před přijetím rozhodnutí (ex-ante) i po jejich provedení (ex-post).

FÁZE 3. MONITOROVÁNÍ A HODNOCENÍ

6.5 Tato fáze má zajistit trvalé a účinné začlenění perspektivy mládeže a zahrnuje:

- a) **Technické hodnocení:** Posuzování, jak dobře jsou perspektivy mládeže integrovány v souladu s Referenčním rámcem.
- b) **Monitorování a hodnocení založené na lidských právech:** Hodnocení dopadů politik na mladé lidi by měla být prováděna po jejich realizaci. Tato hodnocení by měla zahrnovat

mladé lidi a organizace mládeže, výzkumníky, pracovníky s mládeží a tvůrce politik a měla by využívat měřitelné ukazatele, včetně ukazatelů lidských práv.

- 6.6 Instituce a struktury, které mají zájem smysluplně začlenit perspektivu mládeže, jsou vyzývány, aby začaly posouzením své současné pozice v rámci tohoto rámce. Následně mohou podniknout konkrétní kroky k začlenění perspektivy mládeže do procesů tvorby politik s využitím třífázového operačního přístupu.

7. Závazek a podpora pro začlenění perspektivy mládeže

- 7.1 Začlenění perspektivy mládeže by mělo i nadále zůstat prioritou Rady Evropy. Vyžaduje proaktivní a dlouhodobý závazek a úsilí učinit participaci mládeže klíčovou součástí procesů tvorby politik. K jeho úspěšnému provedení jsou nezbytné odpovídající zdroje (finanční i lidské) a budování kapacit.

- 7.2 Konkrétně pro Radu Evropy je důležité:

- a) Přijmout zastřešující strategický přístup založený na tomto Referenčním rámci a akční plán k zajištění začlenění perspektivy mládeže napříč Organizací.
- b) Podporovat příležitosti ke vzájemnému učení mezi zaměstnanci Rady Evropy, jejími zastoupeními a mladými lidmi na základě odbornosti a sítí Oddělení mládeže.
- c) Posilovat zajišťování kvality a přístup k podpůrným nástrojům a materiálům, uznávat ústřední roli Oddělení mládeže v této oblasti a poskytovat pokyny pro praktické provádění Referenčního rámce.
- d) Pokračovat v podpoře začleňování perspektivy mládeže napříč různými sektory, nástroji a orgány s využitím aktivního přínosu a odbornosti Poradní rady mládeže a jejích partnerských organizací.

- 7.3 Dále, pokud jde o spolupráci s členskými státy a organizacemi občanské společnosti mládeže, bude Oddělení mládeže, v závislosti na dostupných zdrojích:

- a) Poskytovat poradenství v oblasti participativních mechanismů a identifikovat osvědčené postupy pro řešení sektorových potřeb v rámci Organizace i v členských státech prostřednictvím Smíšené rady mládeže.
- b) Pokračovat v posilování postavení mladých lidí, podporovat sdílení znalostí a přenos kompetencí prostřednictvím podpory zástupců mládeže v advokační činnosti a kampaních, komunit praxe a platform pro vzájemnou výměnu.
- c) Posílit opatření politické podpory pro členské státy (včetně poradenských misí v oblasti politiky mládeže, vzájemných hodnocení, modelů školení 50/50) na podporu začlenění perspektivy mládeže do národních politik a opatření.
- d) Vyvíjet nové nástroje (pokyny, kontrolní seznamy, školicí moduly) pro usnadnění praktického provádění Referenčního rámce.

8. Závěr

- 8.1 Na Reykjavickém summitu Rada Evropy a její členské státy znovu potvrdily svůj závazek k účinným veřejným politikám a silnějším demokratickým institucím prostřednictvím otevřeného dialogu. Tento

Referenční rámec si klade za cíl tento závazek naplnit podporou začlenění perspektivy mládeže do oblastí politik, které se týkají mladých lidí. Začlenění perspektivy mládeže není pouze otázkou inkluze, mezigenerační spravedlnosti a rovnosti. Je to politická nutnost vytvářet politiky pružným způsobem tak, aby byly orientované na budoucnost a zároveň reagovaly na vyvíjející se potřeby mladých lidí.

- 8.2 Jak Rada Evropy ukázala, mladí lidé a organizace mládeže jsou silnými hybateli pozitivních změn, přinášejí nové pohledy a inovativní řešení naléhavých společenských výzev. Jsou připraveni vyjadřovat své potřeby a aspirace. Jejich zapojení do relevantních procesů tvorby politik a rozhodování je zásadní pro zajištění toho, aby politiky byly relevantní, odolné vůči budoucnosti a přizpůsobené dynamickým podmínkám.
- 8.3 Skutečnou výzvou je však zajistit, aby hlasy mladých lidí byly slyšeny, vyslyšeny a aby se podle nich jednalo způsobem, který vede ke smysluplným a konkrétním změnám politik. Referenční rámec poskytuje jasnou cestu k reformě tvorby politik a k proměně participace a zapojení mládeže ve významnou sílu změny, která staví požadavky mladých lidí na rovnocennou úroveň napříč oblastmi politik, které se jich týkají.
- 8.4 Úspěšné začlenění Referenčního rámce závisí na trvalé politické vůli a závazku institucí a tvůrců politik, stejně jako na nepřetržitém zapojení a podpoře mladých lidí a organizací mládeže. Mladí lidé disponují znalostmi, dovednostmi a perspektivami a mohou přinášet odborné poznatky; musí být uznáváni jako nositelé práv. Jejich smysluplná participace musí být zajištěna v každé fázi tvorby politik. Bez přizpůsobení nebo přijetí politik, které odrážejí výsledky konzultačních mechanismů a hodnocení dopadů, hrozí, že perspektiva mládeže bude pouze formální a posílí stávající propast mezi mladými lidmi a tvůrci politik. Pro trvalý dopad musí být Referenční rámec podpořen dostatečnými zdroji a průběžným procesem reflexe a zlepšování.
- 8.5 Závazkem k Referenčnímu rámci a jeho provádění Rada Evropy a evropští tvůrci politik znovu potvrzují své odhodlání začlenit perspektivu mládeže při utváření budoucnosti spravedlivých a inkluzivních politik, které budou přínosem pro současné i budoucí generace.